

Pellervon
taloustutkimus

Lausunto

21.1.2021

Lausunto eduskunnan valtiovarainvaliokunnalle

VNS 6/2020 vp: Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle -Suomen kestävän kasvun ohjelma

Valtioneuvoston selonteko antaa hyvän ohjenuoran päättää Suomen kestävän kasvun tarkemman sisällöstä. Ohjelman sisältämät uudistukset ja investoinnit vauhdittavat ilmastonmuutoksen torjuntaa, vahvistavat tuottavuutta ja talouden kasvupotentiaalia sekä nopeuttavat tarpeellisia rakennemuutoksia työllisyysasteen nostamiseksi sekä tuotannon ja kulutuksen saattamiseksi kestäväälle perustalle. Kestävän kasvuin ohjelmalla on rakennepoliittisten tavoitteiden lisäksi myös suhdannepoliittisia tavoitteita.

Suhdannepoliitiikka

Toimenpiteiden määrittäminen pitää kansallisesti tapahtua niin ripeästi kuin EU:n antama viitekehys antaa mahdollisuuden, koska elvytyksen tarve on nykyisen tietämyksen valossa suurin tänä vuonna. Jos päätöksenteko venyy, elvytys kohdistuu pääosin ajankohtaan, jolloin talous on jo muutoinkin toipumassa.

Suomen kestävän kasvun ohjelma rahoitetaan EU:n elpymispaketin tuomalla rahoituksella vuosina 2021-2023. Kuten selonteossa todetaan elpymis- ja palautumistukivälinettä (RRF) koskevaan tämänhetkiseen arvioon Suomen enimmäissaannosta vuosille 2021–2023 liittyy epävarmuutta. Epävarmuus liittyy Suomen kansantalouden tulevan kasvun suuruuteen verrattuna koko EU-alueen kasvuun. Koska Suomi on onnistunut rajoittamaan koronavirusta paremmin kuin EU-alue keskimäärin, on todennäköistä, että Suomen saanto tulee jonkin verran vielä laskemaan selonteossa arvioidusta.

Suomi osallistuu elpymisvälineen rahoitukseen pitkällä aikavälillä EU:n jäsenmaksujen kautta. Se, miten tehokkaasti tämä rahoitus käytetään investointeihin ja uudistusten vauhdittamiseen, ratkaisee vaikutuksen tulevien vuosien talouskehitykseen. Komission arviota, että elvytyspaketin seurauksena EU:n reaalin BKT olisi parhaimmillaan jopa 2 prosenttia korkeampi kuin ilman elvytyspakettia. Arvio on suurempi kuin mikä julkisten menojen lisäyksen vaikutus talouteen on normaalioloissa. Elvytyksen vaikutus riippuu kuitenkin hyvin paljon kontekstista ja elvytys-

välineistä. Erityisesti korkojen ollessa nollassa investointeja lisäävä elvytys on tutkimuskirjallisuuden perusteella erittäin tehokasta. Tässä tilanteessa vaikutusarvio onkin suuruusluokaltaan realistisena.

Elpymispaketti sisältää kuitenkin sisäisen ristiriidan suhdanne- ja rakennetavoitteiden välillä. Tehokkain ja nopein elvytysvaikutus saadaan suhteellisen pienillä käytännönläheisillä paikallisilla hankkeilla, jotka saadaan nopeasti aloitettua. Elpymisvälineen tavoitteena on kuitenkin talouden rakenteen uudistaminen, jota nopeat elvytyshankkeet eivät toteuta.

Rakennepolitiikka

Suomen kestävä kasvun ohjelman investointi- ja uudistuskokonaisuuksien tulee vauhdittaa talouden rakennemuutosta ja tukea talouden uusiutumista. Ohjelman vaikuttavuuden kannalta on keskeistä, kuinka sen rahoituksen avulla voidaan vauhdittaa yksityisiä investointeja (ml. sekä fyysiset ja aineettomat investoinnit sekä investoinnit henkiseen pääomaan) ja luoda uutta kestävää liiketoimintaa. Mitä enemmän julkisilla panostuksilla kyetään käynnistämään yksityisiä investointeja, sitä suurempi vaikutus ohjelmalla saavutetaan.

Julkisten investointien osalta painopisteen tulee olla vihreä siirtymää tukevista ja tuottavuuskehitystä pitkällä aikavälillä parantavissa investoinneissa. Tämä tarkoittaa julkisia panostuksia koulutukseen, tutkimukseen ja tuotekehitykseen. Painopisteen tulee olla aineettomissa investoinneissa ja henkisessä pääomassa. Tie- ja ratahankkeita tulee ohjelmasta rahoittaa vain vähäisessä määrin ja vain silloin kun ne ovat välttämätön osa muuta ohjelman tavoitteita tukevaa investointikokonaisuutta.

Rakennepoliittisten tavoitteiden osalta selonteossa tuodaan sivulla seitsemän esille selvät kriteerit päätöksenteon pohjaksi. Pitäytymällä näissä kriteereissä on mahdollista saavuttaa vaikuttava kokonaisuus. Yhtenä yleisenä kriteerinä painotetaan suuria kokonaisuuksia: ”Valmistelussa keskitytään suuriin ja vaikuttaviin kokonaisuuksiin. Myös toimeenpanovaiheessa kiinnitetään erityistä huomiota siihen, että resurssit eivät hajaudu liian pieniin ja vaikuttavuudeltaan vähäisiin kohteisiin”.

RRF:n osalta painopisteitä on yhteensä kuusi, joka on tämän tavoitteen kannalta riittävän pieni määrä. Näitä painopisteitä käsitellään yhteensä 30 sivulla. Näillä sivuilla tuodaan esille moninainen joukko sinällään pääosin perusteltuja hankkeita, mutta hankkeiden lukumäärä on aivan liian suuri, jotta niistä voisi muodostua vaikuttava kokonaisuus. Selonteon pohjalta tehtävässä jatkovalmistelussa tuleekin kiinnittää erityisesti huomiota siihen, että valittavat hankkeita ei ole määrällisesti liikaa ja ne muodostavat toisiaan tukevia vaikuttavia kokonaisuuksia.

Vihreä siirtymä

Vihreä elvytys ei ole ihmelääke ja arviot sen vaikuttavuudesta esimerkiksi työllisyyteen vaihtelevat kirjallisuudessa jonkin verran. Empiirisen tutkimuksen valossa vihreällä elvytyksellä on kuitenkin mahdollista samanaikaisesti vähentää hiilidioksidipäästöjä ja parantaa työllisyyttä. Jotta

se onnistuisi, sen ilmastolliset ja taloudelliset vaikutukset tulisi arvioida huolellisesti. Tutkimustulosten mukaan vihreän elvytyksen työllisyysvaikutukset ovat pitkällä aikavälillä verrattavissa muuun elvytyksen vastaaviin tai jopa paremmat, mutta vaikutukset eivät realisoituneet välttämättä yhtä nopeasti. Tutkimusten mukaan työllisyysvaikutukset riippuvat työvoiman osaamisesta ja sen yhteensopivuudesta elvytystoimien kanssa. Olemassa olevaa osaamista hyödyntävillä elvytystoimilla on positiivisempi ja nopeampi vaikutus työllisyyteen.

Lisätietoja:

Markus Lahtinen, 050 4913842, markus.lahtinen@ptt.fi

Janne Huovari, 040 164 8141, janne.huovari@ptt.fi

Miten käyttää EU-elvytysrahaa vihreän siirtymän ja aluetalouden näkökulmasta? PTT Policy Brief 3/2020. https://www.ptt.fi/media/julkaisut/tyopaperit/ptt-policy-brief-3_2020-elvytys.pdf